

Αθήνα, 25 Νοεμβρίου 2019

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ

Βεβαιώνεται ότι στο 15^ο τεύχος του διαδικτυακού περιοδικού «Νέος Παιδαγωγός» – τεύχος Νοεμβρίου 2019, δημοσιεύτηκε (μετά από κρίση των Επιτροπών του περιοδικού) το άρθρο των Σταρίδα Δημήτριου και του Αθ.Παχωρίτη Χρήστου με τίτλο: "Παράμετροι συγγραφής διδακτικών βιβλίων της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας με τις αρχές της Διαπολ. Εκπαίδευσης και με συνεκτίμηση των Νέων Τεχνολογιών." (Σελίδες 173 ως και 188).

Το περιοδικό «ΝΕΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ» βρίσκεται στον 7ο χρόνο λειτουργίας του, έχοντας εκδώσει ήδη 15 τεύχη, διαθέτει ISSN: 2241-6781, Επιστημονική Επιτροπή, Επιτροπή Κριτών και λειτουργεί με το σύστημα «Κριτών». Δικτυακός τόπος: <http://neospaidagogos.online>

Για την Συντακτική Επιτροπή του Περιοδικού

Ο Πρόεδρος

Φ. Γούσιας

M.Ed. I.C.T. Π.Τ.Δ.Ε./Ε.Κ.Π.Α.

Ο Γενικός Γραμματέας

Α. Μαστρογιάννης

M.Ed. Παν/μίου Αιγαίου

Δημήτριος Σταφίδας
Εκπαιδευτικός

Βασιλική Σταφίδα
Εκπαιδευτικός

Αριστοτέλης Κάντας
Αναπληρωτής Καθηγητής Ψυχολογίας
Πανεπιστημίου Πατρών

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Σήμερα πολλές γυναίκες εργάζονται ως νοσοκόμες ή εκπαιδευτικοί, δηλαδή σε επαγγέλματα όπου προσφέρουν την υπηρεσία τους σε κάποιες κοινωνικές ομάδες. Τόσο όμως στο νοσηλευτικό τομέα όσο και στον εκπαιδευτικό παρατηρούνται αρκετά περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης. Οι νοσοκόμες βιώνουν σεξουαλικές παρενοχλήσεις από ασθενείς και συναδέλφους, ενώ οι γυναίκες εκπαιδευτικοί από συναδέλφους, γονείς, αλλά και μαθητές. Βέβαια τα «κίνητρα» των μαθητών είναι διαφορετικά από αυτά των ενηλίκων συναδέλφων της εργαζόμενης. Οι μαθητές συνήθως πειράζουν τη δασκάλα τους με σεξουαλικά υπονοούμενα θέλοντας να την φέρουν σε δύσκολη θέση και να υπονομεύσουν την εξουσία της. Περισσότερα προβλήματα φαίνεται να αντιμετωπίζουν οι νεοεισερχόμενες στο χώρο του σχολείου, κάτι το οποίο παρατηρείται εξάλλου σχεδόν σε όλα τα επαγγέλματα. Όπως στους περισσότερους εργασιακούς χώρους έτσι και στο σχολείο η σεξουαλική παρενόχληση αποτελεί ένα κρυφό γεγονός (Hadjifotiou, 1983).

Σημαντικές έρευνες για τη σεξουαλική παρενόχληση στο σχολείο πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια στην Αμερική και στις σκανδιναβικές χώρες. Βέβαια, η συντριπτική πλειοψηφία των ερευνών αυτών εξετάζει την παρενόχληση μαθητών από συμμαθητές τους. Η σεξουαλική παρενόχληση εκπαιδευτικών από συναδέλφους τους αποτελεί αντικείμενο μελέτης λίγων σχετικά ερευνών. Μια τέτοια έρευνα είναι αυτή των Νορβηγών Matthiesen, Raknes &

Σεξουαλική παρενόχληση γυναικών και ανδρών εργαζομένων στο χώρο εργασίας

(Μέρος Α)

των: Βασιλικής Σταφίδα,
Δημήτριου Σταφίδα και Αριστοτέλη Κάντα*

Η σεξουαλική παρενόχληση συγκεντρώνει ορισμένα βασικά γνωρίσματα, που σηματοδοτούν μια ιδιαιτερότητα, έναντι άλλων εργασιακών πράξεων. Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότεροι ερευνητές ασχολούνται εκτός από τη σεξουαλική παρενόχληση των γυναικών και με τη σεξουαλική παρενόχληση των ανδρών. Στο επόμενο τεύχος του περιοδικού θα παρουσιαστούν αναλυτικά και τα αποτελέσματα σχετικής έρευνας, στην οποία χρησιμοποιήθηκαν ως δείγμα 202 εργαζόμενοι στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα (εκτός αντισυνταγματικών).

Πριν από 20 χρόνια η σεξουαλική παρενόχληση δεν αναγνωριζόταν ως πρόβλημα. Το φαινόμενο είχε προσδιοριστεί λανθασμένα και νομικά αντιμετωπιζόταν σχεδόν ως μη υπάρχον. Σήμερα, άνδρες και γυναίκες, εργοδότες και εργαζόμενοι, δικηγόροι και δικαστές θέλουν να ενημερωθούν σχετικά με το θέμα, πώς εφαρμόζεται ο νόμος και ποια όρια υπάρχουν. Η σεξουαλική παρενόχληση ασκείται ως επί το πλείστον από άνδρες, διότι οι άνδρες είναι αυτοί, οι οποίοι κατέχουν κυρίως θέσεις δύναμης (World of Work, 1997).

Η σεξουαλική παρενόχληση αποτελεί σήμερα σαφή παραβίαση της αξιοπρέπειας και των ψυχικών ορίων, αφού η γυναίκα αντιμετωπίζεται ως αντικείμενο και είδος προς κατανάλωση. Βάσει της Οικουμενικής Σύμβασης του ΟΗΕ για την κατάρτιση κάθε μορφής διάκρισης εις βάρος των γυναικών, αλλά και βάσει Συστάσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι σεξουαλικές παρενοχλήσεις στο χώρο εργασίας αποτελούν αδικήματα και τα κράτη-μέλη οφείλουν να θέσουν σε εφαρμογή νομοθεσία εναρμονισμένη με τις διεθνείς υποχρεώσεις τους. Βέβαια, ένας νόμος δεν μπορεί να αποτρέψει κάθε μορφή σεξουαλικής παρενόχλησης, μπορεί όμως να ενδυναμώσει το αίσθημα του δικαίου στη γυναίκα και να ευαισθητοποιήσει τους άνδρες (McKinnon, 1979).

Είναι κοινά αποδεκτό ότι η πρόληψη είναι το καλύτερο μέτρο για την εξάλειψη του φαινομένου της σεξουαλικής παρενόχλησης, αλλά για να αναπτυχθεί μία προληπτική στρατηγική θα πρέπει προηγουμένως να έχει ορισθεί σωστά η έννοια της σεξουαλικής παρενόχλησης και να έχει κατανοηθεί επαρκώς το πρόβλημα. Οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν απλά μια γενική ιδέα για το τι σημαίνει «σεξουαλική παρενόχληση» και το σημαντικότερο είναι ότι άνδρες και γυναίκες έχουν συχνά διαφορε-

τική άποψη για το ποια συμπεριφορά θεωρείται σεξουαλικά παρενοχλητική και ποια όχι. Βέβαια, ο διαχωρισμός των συμπεριφορών σε παρενοχλητικές και μη παρενοχλητικές δεν είναι πάντα εύκολος. Βασικό χαρακτηριστικό πάντως των σεξουαλικά παρενοχλητικών συμπεριφορών είναι ότι είναι ανεπιθύμητες από τον αποδέκτη και προέρχονται πάντα από τη μια πλευρά. Αυτά είναι και τα κύρια χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν τη σεξουαλική παρενόχληση από το αβώο φλερτάρισμα, το οποίο είναι αμοιβαία αποδεκτό. Ορισμένες φορές βέβαια ενδέχεται οι σεξουαλικές ενέργειες να είναι αποδεκτές. Εάν δηλαδή μια γυναίκα αποδέχεται το αγκάλιασμα ενός συναδέλφου της με τον οποίο έχει φιλικούς δεσμούς, τότε δε μιλάμε για σεξουαλική παρενόχληση (Rubenstein, 1989).

Οι ψυχολογικές επιδράσεις της σεξουαλικής παρενόχλησης είναι συχνά δύσκολο να εντοπιστούν, διότι αρκετές γυναίκες προσπαθούν να υποβαθμίσουν το γεγονός και να κρύψουν τις αντιδράσεις και τα συναισθήματά τους. Φοβούνται την κοινωνική κατακραυγή, το στιγματισμό ή και την απόλυση (Tang, L.P.T., & McCollum, 1996). Για τα άτομα που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση ελλοχεύει μάλιστα ο κίνδυνος να στραφούν προς το αλκοόλ και τα φάρμακα (Storff-Knirsch, 1999).

Η πρώτη εθνικού επιπέδου έρευνα για τη σεξουαλική παρενόχληση στις Η.Π.Α. διενεργήθηκε από την US Merit Systems Protection Board το 1981 και έδειξε ότι από τα 20.000 άτομα του δείγματος το 42% των γυναικών και το 15% των ανδρών είχαν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση στη δουλειά τους προηγούμενους μήνες. Το ίδιο έτος στην Αγγλία, έρευνα, που έγινε από το Camden and Liverpool Branches of the National Association of Local Government Officers έδειξε ότι το 52% των γυναικών και το 20% των ανδρών είχαν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση (Wise & Stanley, 1987:30).

Τα τελευταία χρόνια οι μηνύσεις για σεξουαλική παρενόχληση στην Αμερική αυξάνονται, αν και σύμφωνα με την U.S. Equal Employment Opportunity Commission, από τις 10.532 μηνύσεις το 1992 και τις 15.889 μηνύσεις το 1997, μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό κατέληξε στα δικαστήρια (Ganzei, 1998).

Η πρώτη γνωστή περίπτωση σεξουαλικής παρενόχλησης, που κατέληξε στα αμερικανικά δικαστή-

*Ο Δ. Σταφίδης είναι επιστάθμιος, η Β. Σταφίδα είναι εκπαιδευτικός, κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου, ο Α. Κάντας είναι αναπληρωτής καθηγητής ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών.

Σεξουαλική παρενόχληση γυναικών και ανδρών εργαζομένων στο χώρο εργασίας (Μέρος Β')

των: Βασιλικής Σταφίδα,
Δημητρίου Σταφίδα και Αριστοτέλη Κόντα*

Στο προηγούμενο τεύχος επιχειρήθηκε μια πρώτη προσέγγιση του φαινομένου της σεξουαλικής παρενόχλησης, που σπρώχθηκε στη διεθνή βιβλιογραφία. Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά τα αποτελέσματα έρευνας, η οποία διενεργήθηκε σε 5 πόλεις της Ελλάδας σε δείγμα 202 εργαζομένων στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα (εκτός εκπαιδευτικών). Βασικό συμπέρασμα αυτής είναι ότι τα περισσότερα σεξουαλικά παρενόχλησης ανδρών είναι πολύ λιγότερα από αυτά των γυναικών.

Μέθοδος έρευνας: χρήση δομημένου-γραπτού ερωτηματολογίου.

Δείγμα: Ο πληθυσμός-στόχος (target population) ήταν άνδρες και γυναίκες, άνω των 17 ετών, εργαζόμενοι στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα της χώρας. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 76 άνδρες (37,6%) και 126 γυναίκες (62,4%) που εργάζονται στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, εκτός εκπαιδευτικών. Τα 202 υποκείμενα επιλέχτηκαν από πέντε πόλεις: Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Δράμα και Σέρρες.

Από τους 202 εργαζομένους:
Το 39,6% εργάζεται στο Δημόσιο Τομέα
(εκτός εκπαιδευτικών).
Το 59,4% στον Ιδιωτικό Τομέα.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Όσον αφορά τα άτομα από τα οποία παρενοχλείται σεξουαλικά η γυναίκα, πιο συχνά θύτες εμφανίζονται οι προϊστάμενοι και οι ανώτεροι υπάλληλοι (70,3%) και ακολουθούν οι συνάδελφοι (49%). Φαίνεται λοιπόν ότι οι έχοντες εξουσία καταχρώνται την εξουσία που έχουν και γι' αυτό το λόγο προβαίνουν πιο συχνά σε σεξουαλικές παρενοχλήσεις απ' ό,τι οι συνάδελφοι ή οι πελάτες των γυναικών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Άτομα από τα οποία παρενοχλείται σεξουαλικά η γυναίκα στον εργασιακό χώρο

	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ ΔΕΓΜΑΤΟΣ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΔΡΩΝ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
Από τους συνάδελφους (συνάδελφοι με παρόμοια θέση εργασίας ή όχι)	49,0%	52,6%	46,8%
Από τους προϊστάμενους, τους ανώτερους υπαλλήλους	70,3%	75,7%	68,2%
Από τους πελάτες/παιδιάτες/ αυθεντές κ.λπ.	22,3%	18,4%	24,9%
Από άλλα άτομα	7,5%	5,2%	8,7%

Οι άνδρες που συμμετείχαν στην έρευνα αποδίδουν την ύπαρξη του φαινομένου τόσο στην ανδρική αυτοπεποίθηση και επιθετικότητα (32,8%), που αυτός εμφανίζει

μερικές φορές στο περιβάλλον εργασίας, όσο και στην αδύναμη θέση (27,6%), που βρίσκονται αρκετές γυναίκες και δεν έχουν τη δύναμη να αντισταθούν. Όσον αφορά τις γυναίκες που ερωτήθηκαν και εδώ η ευθύνη επιρρίπτεται πολύ πιο συχνά στον επιθετικό χαρακτήρα του άνδρα που παρενοχλεί (57,1%).

Οι περισσότερες γυναίκες που παρενοχλούνται σεξουαλικά προσπαθούν συνήθως να αγνοήσουν το γεγονός, δεν προβάλλουν ιδιαίτερη αντίσταση σ' αυτόν που τις παρενοχλεί και όταν αποφασίσουν να το κάνουν μιλούν συνήθως προσωπικά με το θύτη, χωρίς την παρουσία μαρτύρων. Ακόμα πιο λίγες είναι οι περιπτώσεις που σπάζονται με θάρρος να ακολουθήσουν τη δικαστική οδό. Μόλις το 3% των περιπτώσεων φαίνεται σύμφωνα με την άποψη των ερωτηθέντων να καταλήγει τελικά στα δικαστήρια. Σε όλα τον κόσμο εξάλλου ο αριθμός των καταγγελιών που γίνονται είναι ιδιαίτερα μικρός. Όσο πιο μεγάλη είναι η ψυχική και σωματική πίεση απέναντι στη γυναίκα, τόσο πιο δύσκολο είναι γι' αυτή να αμυνθεί ή να διαμαρτυρηθεί, φοβούμενη τη δημοσιοποίηση του προβλήματός της. Η έλλειψη θάρρους, ο φόβος, η αβεβαιότητα, η απουσία μαρτύρων και η κοινωνική κατακραυγή είναι οι σημαντικότεροι λόγοι που αναγκάζουν τις γυναίκες να μην αποκαλύπτουν τις άσχημες περιπέτειές τους. Εξάλλου, η δυσπιστία των γυναικών απέναντι στη δικαιοσύνη και η αθώωση πολλών ανδρών σε άλλες δίκες αποτρέπουν τις γυναίκες ακόμη περισσότερο να αντισταθούν.

Το αλκοόλ δεν αποτελεί βασική αιτία εκδήλωσης σεξουαλικής παρενόχλησης, αφού σε λίγες μόνο περιπτώσεις παρατηρείται το φαινόμενο να είναι κάποιο από τα δυο άτομα σε κατάσταση μέθης. Εξίσου λίγες είναι και οι περιπτώσεις όπου και ο άνδρας και η γυναίκα έχουν προηγουμένως καταναλώσει μεγάλη ποσότητα αλκοόλ (ποσοστό 3%). Οι γυναίκες πάντως πιστεύουν πιο έντονα από τους άνδρες ότι το αλκοόλ είναι αιτία παρενόχλησης και ότι συνήθως αυτός που προκαλεί την παρενόχληση βρίσκεται σε κατάσταση μέθης.

Σχετικά με το αν υπάρχουν περιπτώσεις γυναικών, οι οποίες επιδιώκουν τη σεξουαλική παρενόχληση για να ικανοποιήσουν προσωπικές τους φιλοδοξίες διαπιστώθηκαν τα εξής: Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες (ποσοστό 58,9%) γνωρίζουν τέτοιου είδους γεγονότα.

*Ο Δ. Σταφίδης είναι εκπαιδευτικός, η Β. Σταφίδα είναι εκπαιδευτικός κέντρου μεταπτυχιακού τίτλου, ο Α. Κόντας είναι αναπληρωτής καθηγητής ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών.

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Των Βασιλικής Σταφίδα, Δημητρίου Σταφίδα** και Αριστοτέλη Κάντα****

Η σεξουαλική παρενόχληση συγκεντρώνει ορισμένα βασικά γνωρίσματα, που σηματοδοτούν μια ιδιαιτερότητα, έναντι άλλων εγκληματικών πράξεων. Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότεροι ερευνητές ασχολούνται εκτός από τη σεξουαλική παρενόχληση των γυναικών και με τη σεξουαλική παρενόχληση των ανδρών. Παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μιας έρευνας, όπου χρησιμοποιήθηκαν ως δείγμα 202 εργαζόμενοι στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα (εκτός εκπαιδευτικών). Βασικό συμπέρασμα της έρευνας ήταν ότι τα περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης ανδρών είναι πολύ λιγότερα από αυτά των γυναικών.

Πριν από 20 χρόνια η σεξουαλική παρενόχληση δεν αναγνωριζόταν ως πρόβλημα. Το φαινόμενο είχε προσδιοριστεί λανθασμένα και νομικά αντιμετωπιζόταν σχεδόν ως μη υπάρχον. Σήμερα, άνδρες και γυναίκες, εργοδότες και εργαζόμενοι, δικηγόροι και δικαστές θέλουν να ενημερωθούν σχετικά με το θέμα, πώς εφαρμόζεται ο νόμος και ποιά όρια υπάρχουν. Η σεξουαλική παρενόχληση ασκείται ως επί το πλείστον από άνδρες, διότι οι άνδρες είναι αυτοί, οι οποίοι κατέχουν κυρίως θέσεις δύναμης (World of Work, 1997).

Η σεξουαλική παρενόχληση αποτελεί σήμερα σαφή παραβίαση της αξιοπρέπειας και των ψυχικών ορίων, αφού η γυναίκα αντιμετωπίζεται ως αντικείμενο και είδος προς κατανάλωση. Βάσει της Οικουμενικής Σύμβασης του ΟΗΕ για την κατάργηση κάθε μορφής διάκρισης εις βάρος των γυναικών, αλλά και βάσει Σύστασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι σεξουαλικές παρενοχλήσεις στο χώρο εργασίας αποτελούν αδικήματα και τα κράτη-μέλη οφείλουν να θέσουν σε εφαρμογή νομοθεσία εναρμονισμένη με τις διεθνείς υποχρεώσεις τους. Βέβαια, ένας νόμος δεν μπορεί να αποτρέψει κάθε μορφή σεξουαλικής παρενόχλησης, μπορεί όμως να ενδυναμώσει το αίσθημα του δικαίου στη γυναίκα και να ευαισθητοποιήσει τους άνδρες (McKinnon, 1979).

Είναι κοινά αποδεκτό ότι η πρόληψη είναι το καλύτερο μέτρο για την εξάλειψη του φαινομένου της σεξουαλικής παρενόχλησης, αλλά για να αναπτυχθεί μία προληπτική στρατηγική θα πρέπει προηγουμένως να έχει ορισθεί σωστά η έννοια της

* Η Βασιλική Σταφίδα είναι εκπαιδευτικός, κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στην Ψυχοπαιδαγωγική Συμβουλευτική και Ειδική Αγωγή.

** Ο Δημήτριος Σταφίδας είναι απόφοιτος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης.

*** Ο Αριστοτέλης Κάντας είναι Αναπληρωτής Καθηγητής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Πατρών.

Δράμα, 08 / 10 / 2018

Αριθ.πρωτ: 71

Ταχ.Δ/ση : Πύρρου 2 – 66133 Δράμα
Πληροφορίες : Α. Πασχαλίδου
Τηλέφωνο : 2521351224-23
FAX : 2521351293
E-mail : journal@educircle.gr
Url : www.educircle.gr

ΒΕΒΑΙΩΣΗ

Βεβαιώνεται ότι το άρθρο με τίτλο “Ψευδόφιλες λέξεις μεταξύ της κοινής νέας ελληνικής γλώσσας και της κατωιταλικής διαλέκτου και η αξιοποίησή τους στο γλωσσικό μάθημα” του κ. Δημητρίου Σταφίδα, δημοσιεύθηκε μετά από αξιολόγηση από επιστημονική κριτική επιτροπή, στο διεθνές, ηλεκτρονικό, επιστημονικό, εκπαιδευτικό περιοδικό «[εκπ@ιδευτικός κύκλος](mailto:εκπ@ιδευτικόςκύκλος)», με ISSN:2241-4576, Τόμος 6 | Τεύχος 3 | Έτος 6 | 2018.

Η βεβαίωση χορηγείται για κάθε νόμιμη χρήση.

Ο Εκδότης

Δρ. Κιουλάνης Σπύρος